

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ ЧОРНОБИЛЯ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Факультет цивільного захисту

Кафедра психології діяльності в особливих умовах

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ»

за освітньо-професійною програмою «Екстремальна та кризова психологія»
циклу професійної обов'язкової підготовки
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальності 053 «Психологія»

Рекомендовано кафедрою психології
діяльності в особливих умовах
на 2024-2025 навчальний рік.
Протокол від 27.08.2024 № 2

Силабус розроблено відповідно до Робочої програми
навчальної дисципліни «Психофізіологія»

2024 рік

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

1. Анотація

Навчальна дисципліна «Психофізіологія» дає можливість познайомитись із поняттєвими засобами необхідними для опису та з'ясування психофізіологічних механізмів життєдіяльності, поведінки, розвитку, навчання та праці людини. Компетентність у використанні концептуальних психофізіологічних знань є важливою умовою професіогенезу психолога, гарантією його кваліфікованих дій у професійному відборі фахівців, супроводі їх діяльності, збереження психічного здоров'я та підвищення працездатності в різних умовах діяльності.

2. Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Грибенюк Геннадій Сергійович, професор кафедри психології діяльності в особливих умовах факультету цивільного захисту, доктор психологічних наук, професор
Контактна інформація	м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет 107. Номер телефону: 096 2266263
E-mail	hrybeniuk_hennadii@chipb.org.in
Наукові інтереси*	Сфера наукових інтересів пов'язана з розробкою проблем психології прийняття рішень в екстремальних умовах, зокрема, активізацією внутрішніх резервів людини. Життєздійснення ставить вимоги до людини як суб'єкта «самоперетворень» і самоефективності. У зв'язку з цим цікавими є особистісні, соціально-психологічні та організаційно-психологічні умови становлення і розвитку здатності до саморегуляції як детермінанти ефективної діяльності в різних умовах та готовності мотиваційної сфери фахівців.
Професійні здібності	Досвід: <ul style="list-style-type: none"> – практичного управління різномісцевими соціотехнічними та соціономічними системами на робочих місцях сектору безпеки та оборони; – ведення наукового пошуку самостійно та у складі проектних груп;

	<ul style="list-style-type: none"> – викладацької та керівної роботи у закладі вищої освіти; – експертної роботи у складі спеціалізованих вчених рад.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	<p>Доктор психологічних наук, зокрема: спрямування наукової спеціалізації кандидатського рівня – військова психологія та педагогіка, з розкриттям мотиваційної готовності фахівця; докторського рівня – педагогічна та вікова психологія, де розкрито проблеми здатності до саморегуляції та її становлення у курсантів.</p> <p>Автор значної кількості монографій, наукових фахових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях.</p>

3. Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться відповідно до затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується за адресою: <http://rozklad.nuczu.edu.ua>.

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру у другий та четвертий вівторок кожного місяця з 14.00 до 15.00 в кабінеті № 234. У разі необхідності додаткової консультації, її час, здобувач погоджує з викладачем.

4. Мета вивчення дисципліни

Інтегрувати інформацію щодо психофізіологічних особливостей явищ психіки у масив знань здобувачів, придатний до використання у пошуку та поясненні закономірностей функціонування психіки за різних умов. Розвивати у здобувачів здатність аналізувати психофізіологічні прояви та механізми і за допомогою їх критичного осмислення приймати рішення щодо умов функціонування психіки та заходів допомоги людині.

5. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	Професійна обов'язкова	
Рік підготовки	2-й	2-й
Семестр	4-й	4-й
Обсяг дисципліни:		
в кредитах ЄКТС	4	4
кількість модулів	1	1
загальна кількість годин	135 год.	135 год.
Розподіл часу за навчальним планом:		
лекції (годин)	26 год.	4
семінарські, практичні (годин)	28 год.	4
самостійна робота (годин)	81 год.	127 год.
підсумковий контроль	диф.залік	диф.залік

6. Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: підготовка з надання домедичної допомоги, загальна психологія, анатомія нервової системи та фізіологія вищої нервової діяльності

Постреквізити: патологічна та клінічна психологія, основи, екстремальна та кризова психологія,.

7. Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Екстремальна та кризова психологія» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	Абревіатура
Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	ПР 1
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	ПР 2.

Здійснювати оцінку функціонального стану психофізіологічних систем організму відповідно до специфіки професійної діяльності.	ФР 20
--	-------

– формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності	Абревіатура
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	ЗК 1.
Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології	СК 1
Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ	СК 2.
Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків	СК 3.

8. Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1 «ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ»

Змістовий модуль 1. Психофізіологія як теорія, практика та досвід в межах наукового методу

Тема 1. Психофізіологія на сучасному етапі розвитку

Предмет і завдання психофізіології. Психофізіологічна проблема. Сучасні проблеми психофізіології.

Література: [Баз.: 1-9, 10, 16-18, 20,29. Доп.: 2, 3, 8-11, 13, 14, 17, 18]

Тема 2. Сучасні методи психофізіологічного дослідження

Електроенцефалографія. Метод викликаних потенціалів. Реєстрація електричних потенціалів. Реєстрація електричної активності шкіри. Реєстрація показників серцево-судинної системи. Реєстрація реакції очей. Поліграфні дослідження. Дослідження нейродинамічних властивостей людини. Самооцінка параметрів психофізіологічного стану.

Література: [Баз.: 1-21, 28. Доп.: 2-11, 13, 14, 17-19]

Тема 3. Системні засади психофізіології

Поняття та основні положення системного підходу. Концепція системного підходу Б. Ф. Ломова. Теорія функціональних систем П.К.

Анохіна. Людина як цілісна біопсихосоціальна система.

Література: [Баз.: 1-15, 18-21, 28. Доп.: 2-11, 13, 14, 17-19]

Змістовий модуль 2. Поняття психофізіології у дослідженні процесів та утворень психіки

Тема 4. Психофізіологія сенсорних процесів

Загальні властивості сенсорних процесів. Нейрофізіологічні механізми сенсорних систем. Сенсорна система зору. Сенсорна система слуху. Вестибулярна система. Сенсорна система шкіри. Сенсорна система кістково-м'язового апарату. Сенсорна система смаку. Сенсорна система нюху.

Література: [Баз.: 1-14, 18-21, 28. Доп.: 2-11, 13, 14, 17-19]

Тема 5. Психофізіологія пізнавальних процесів

Психофізіологія уваги. Психофізіологія пам'яті. Психофізіологія мислення. Психофізіологія мовлення.

Література: [Баз.: 1-9, 16-20, 22, 23, 27-31. Доп.: 1-6, 8-19]

Тема 6. Психофізіологія емоцій

Поняття, класифікація і функції емоцій. Теорії емоцій. Індикатори емоцій. Психофізіологічні механізми емоцій.

Література: [Баз.: 1-9, 11, 12 14-20, 22, 23, 28. Доп.: 1-6, 8-19]

Тема 7. Психофізіологічна рухової діяльності

Поняття рухової діяльності. Будова опорно-рухового апарату. Класифікація рухів. Організація рухового системи. Система управління рухами (За М.О. Бернштейном). Схеми управління руховою діяльністю (За О.Р. Малхазовим). Опанування руховою діяльністю.

Література: [Баз.: 1-9, 18-20. Доп.: 2, 6-11, 13, 14, 17, 18]

Тема 8. Психофізіологія діяльності

Поняття діяльності. Види і структура діяльності. Загальна характеристика та закономірності діяльності. Фактори ефективної діяльності. Працездатність. Психофізіологія професійної діяльності. Поняття свідомості. Теорія свідомості. Психофізіологічні механізми свідомості.

Література: [Баз.: 1-9 12, 17-20, 28. Доп.: 2, 6, 8, 9-12, 13, 14, 18]

Тема 9. Психофізіологія станів людини

Поняття стану людини. Психічні стани. Функціональний і психофізіологічний стан. Негативні стани.

Література: [Баз.: 1-9, 18-20, 28. Доп.: 2, 6, 8-11, 13, 14, 17, 18]

Тема 10. Психофізіологія готовності до діяльності в екстремальних умовах

Готовність як “стан або властивість готового. Психічний та функціональний стани. Готовність до діяльності. Стан підвищеної готовності. Оперативний спокій. Пильність. Образ структури дії, яку необхідно здійснити у відповідь на екстремний сигнал. Загальний психофізичний стан, що забезпечує швидкість актуалізації необхідного досвіду діяльності в аварійній ситуації. Психологічна спрямованість особистості на виконання необхідних дій у випадку виникнення аварійної ситуації

Установки і неусвідомлюванні мотиви. Поведінкові автоматизми і стереотипи. Підпорогове сприйняття. Змінені стани свідомості.

Література: [Баз.: 1-9, 16-20, 22, 23, 27-31. Доп.: 1, 2, 6, 8, 9-16, 18]

Тема 11. Психофізіологія адаптації

Загальні уявлення про адаптацію. Види адаптації. Загальні закономірності адаптації. Цілі адаптації та дезадаптації. Адаптивність та адаптаційні можливості.

Література: [Баз.: 1-9, 14, 18-20, 28, 31. Доп.: 2, 6, 8-11, 13, 14, 17, 18]

Змістовий модуль 3. Поняття психофізіології у дослідженні процесів та утворень психіки

Тема 10. Психофізіологія травми

Осередок збудження, динаміка збудження в часі. Жах. Травма як психічний розлад. Відчуття інтенсивного страху. Відчуття безпорадності, відчуття втрати контролю, відчуття загрози знищення. Звична людська відповідь на небезпеку. На початку нормальні пристосувальні реакції. Мобілізують до активних дій або втечі. Збуджується симпатична нервова система, відчуває прилив адреналіну, тіло перебуває насторожі

Література: [Баз.: 1-9, 12, 17-20, 28. Доп.: 2, 6, 8, 9-12, 13, 14, 18]

Тема 11. Психофізіологія забезпечення діяльності

Поняття психофізіологічного забезпечення діяльності. Психофізіологічний відбір. Принципи та зміст алгоритму психофізіологічного забезпечення діяльності. Дослідницькі методи психофізіологічного забезпечення діяльності. Оптимізаційні методи психофізіологічного забезпечення діяльності. Сон і його види. Теорії сну. Стадії сну. Сновидіння. Значення сну і потреба в ньому.

Література: [Баз.: 1-9, 17-20, 31. Доп.: 2, 6-11, 13, 14, 16, 18]

Контрольна робота за модулем 1

Диференційований залік

6. Розподіл дисциплін у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять

Назви змістових модулів і тем	Очна (денна) форма				
	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
лекції		семінари (практичні заняття)	самостійна робота	Поточний контроль	
МОДУЛЬ 1 «ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ»					
Змістовий модуль 1. Психофізіологія як теорія, практика та досвід в межах наукового методу					
Тема 1. Психофізіологія на сучасному етапі розвитку	10	2	2	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема 2. Сучасні методи психофізіологічного дослідження	10	2	2	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема 3. Системні засади психофізіології	10	2	2	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання, СПП
Змістовий модуль 2. Поняття психофізіології у дослідженні процесів та утворень психіки					
Тема 4. Психофізіологія сенсорних процесів	10	2	2	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема 5. Психофізіологія пізнавальних процесів	10	2	2	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема 6. Психофізіологія емоцій	10	2	2	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання, СПП
Тема 7. Психофізіологічна рухової діяльності	12	2	2	8	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема 8. Психофізіологія діяльності	12	2	2	8	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема 9. Психофізіологія станів працівника	10	2	2	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання, СПП
Тема 10. Психофізіологія готовності до діяльності в екстремальних	10	2	2	6	усні та письмові опитування, індивідуальні

умовах					завдання
Тема 11. Психофізіологія адаптації	9	2	2	5	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання, СПП
Змістовий модуль 3. Психофізіологія посттравматичних розладів та поновлення працездатності					
Тема 12. Психофізіологія травми	10	2	2	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання
Тема 13. Психофізіологічне забезпечення діяльності	10	2	2	6	усні та письмові опитування, індивідуальні завдання, СПП
Контрольна робота за модулем 1	2	-		-	2
Диф. залік	2		2		
Разом за модулем 1					
ВСЬОГО	135	26	28	81	

Назви змістових модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма				
	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		лекції	семінари (практичні заняття)	самостійна робота	Поточний контроль
МОДУЛЬ 1 ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ					
Змістовий модуль 1. Психофізіологія як теорія, практика та досвід в межах наукового методу					
Тема 1. Психофізіологія на сучасному етапі розвитку	14	2	2	10	індивідуальні завдання
Тема 2. Сучасні методи психофізіологічного дослідження	8			10	індивідуальні завдання
Тема 3. Системні засади психофізіології	8			10	індивідуальні завдання
Змістовий модуль 2. Поняття психофізіології у дослідженні процесів та утворень психіки					
Тема 4. Психофізіологія сенсорних процесів	8			10	індивідуальні завдання
Тема 5. Психофізіологія пізнавальних процесів	8			10	індивідуальні завдання

Тема 6. Психофізіологія емоцій	8			10	індивідуальні завдання
Тема 7. Психофізіологічна рухової діяльності	8			10	індивідуальні завдання
Тема 8. Психофізіологія діяльності	8			10	індивідуальні завдання
Тема 9. Психофізіологія станів працівника	8			8	індивідуальні завдання
Тема 10. Психофізіологія готовності до діяльності в екстремальних умовах	8			8	індивідуальні завдання
Тема 11. Психофізіологія адаптації	8			8	індивідуальні завдання
Змістовий модуль 3. Психофізіологія посттравматичних розладів та поновлення працездатності					
Тема 12. Психофізіологія травми	12	2	2	8	індивідуальні завдання
Тема 13. Психофізіологічне забезпечення діяльності	8			8	індивідуальні завдання
Контрольна робота за модулем 1		-	-	-	-
Диф. залік			2		
Разом за модулем 1					
ВСЬОГО	135	4	4	127	

* Примітка: самостійна робота здійснюється за методичними рекомендаціями щодо організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Екстремальна та кризова психологія».

10. Орієнтовна тематики індивідуальних завдань

Індивідуальні завдання можуть виконуватись здобувачами як під час семінарських занять, так і під час самостійної роботи. Формами виконання індивідуальних завдань є: написання рефератів, есе, дайджесту, аналітичного огляду, аналізу практичних та проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень та ін.

Тематика індивідуальних занять, що наведена у програмі є орієнтовною. Здобувачам надається право вільного вибору теми індивідуальної роботи, що повинна відповідати таким критеріям як: актуальність та відповідність завданням навчальної дисципліни.

Детальний опис форм, вимоги до виконання та критерії оцінювання індивідуальних завдань (самостійної роботи) здобувачів викладені у методичних вказівках для самостійного вивчення дисципліни «Психофізіологія».

1. Розкрийте, яке значення мала дуалістична концепція Декарта
2. Розкрийте у чому полягає психофізіологічна проблема.
3. Охарактеризуйте варіанти рішення психофізіологічної проблеми.
4. Розкрийте які зарубіжні та радянські концепції пов'язані із вирішенням психофізіологічної проблеми.
5. Поясніть, що вивчає системна психофізіологія.
6. Поясніть, що є предметом вивчення психофізіології.
7. Розкрийте у чому особливість психофізіології як науки.
8. Поясніть з якими науками пов'язана психофізіологія.
9. Розкрийте психофізіологічні концепції І.М. Сеченова та І.П. Павлова
10. Розкрийте актуальні проблеми сучасної психофізіології та їх зміст.
11. Поясніть перспективи розвитку психофізіології.
12. Розкрийте основні методи, що застосовуються в психофізіологічних дослідженнях.
13. Поясніть особливості електроенцефалографічного і електрокардіографічного методів дослідження.
14. Поясніть чим є викликані потенціали і як вони реєструються.
15. Розкрийте які існують два основних способи дослідження електричної активності шкіри і в чому вони полягають.
16. Розкрийте які показники серцево-судинної системи можуть використовуватись у психофізіологічних дослідженнях.
17. Поясніть яким чином реєстрація реакції очей може надати інформацію, що цікавить дослідника. Надайте характеристику окулографічного методу дослідження.
18. Поясніть яким чином може здійснюватись дослідження нейродинамічних властивостей людини.
19. Поясніть які показники психофізіологічного стану можна досліджувати на основі самооцінки.
20. Розкрийте історію створення теорії функціональної системи П.К. Анохіна.²
21. Розкрийте що таке поліграфні дослідження та фактори, що впливають на їх результат.
22. Поясніть обсяг та зміст психодіагностики функціональних станів людини
23. Розкрийте клінічні методи у психофізіології.
24. Розкрийте специфіку психофізіологічних досліджень на тваринах і принципи біоетики.
25. Поясніть в чому полягає моделювання психічних процесів і поведінки.
26. Розкрийте методи самооцінки психофізіологічних станів.
27. Поясніть які структурні утворення мозку контролюють стан свідомості.
28. Поясніть чому фокус свідомості асоціюється зі «світлою плямою».
29. Поясніть у чому полягає зміст свідомості як психофізіологічного феномену.
30. Поясніть основні принципи кодування інформації мозком: вибірковість,

надмірність і бінарність. Поняття «детектор» і «розподілена система».

31. Розкрийте три блоки мозку і їх основні функції
32. Поясніть роль лобно\ частина кори великих півкуль головного мозку та її функції.
33. Поясніть роль ретикулярної формація та її значення для психічної діяльності людини.
34. Поясніть функціональну асиметрію головного мозку людини. Патологія і функціональна міжпівкулева асиметрія. Способи оцінки міжпівкульної асиметрії мозку
35. Перелічіть та поясніть основні принципи рефлекторної теорії.
36. Розкрийте класифікацію умовних рефлексів.
37. Поясніть у чому полягає відмінність умовних рефлексів від безумовних.
38. Розкрийте який механізм утворення тимчасових зв'язків.
39. Визначите умови формування різних видів гальмування.
40. Поясніть що таке динамічний стереотип.
41. Розкрийте особливості інстинктивної форми поведінки
42. Розкрийте вікові особливості властивостей нервових центрів
43. Розкрийте значення умовних рефлексів для організму.
44. Розкрийте сигнальне значення умовних подразників.
45. Розкрийте методи вивчення умовних рефлексів.
46. Розкрийте основні закономірності роботи головного мозку, встановлені І.П.Павловим.
47. Розкрийте у чому полягає основна функція сенсорних процесів.
48. Поясніть чим є рецептори і як рецептори класифікуються.
49. Розкрийте якою є загальна будова сенсорної системи.
50. Розкрийте основні структурні компоненти системи зору.
51. Розкрийте якою є послідовність слухового відчуття.
52. Поясніть у чому полягає функція вестибулярної системи.
53. Поясніть які існують основні види шкірної чутливості і чим вони відрізняються.
54. Поясніть яку функцію виконує сенсорна система кістково-м'язового апарату.
55. Розкрийте якою є послідовність смакового відчуття.
56. Розкрийте як побудована сенсорна система нюху.
57. Розкрийте вікові особливості сенсорних систем.
58. Розкрийте передачу і переробку сенсорних сигналів.
59. Поясніть в чому полягає адаптація сенсорних систем.
60. Поясніть психофізіологічні відмінності звичайного і музикального слуху.
61. Поясніть в чому полягає тренування вестибулярної системи.
62. Розкрийте нейрофізіологічні механізми сприйняття.
63. Розкрийте проблему сприйняття та його властивості. Параметри: інтенсивність, просторові характеристики, тимчасові характеристики, якість.
64. Поясніть які етапи обробки інформації у сприйнятті.

65. Поясніть які існують нейронні моделі сприйняття.
66. Поясніть у чому полягає функція вестибулярної системи.
67. Поясніть які ділянки головного мозку пов'язана із сприйняттям контурів об'єктів, обробкою просторової і зорової інформації.
68. Розкрийте що таке сенсорний гомункулус.
69. Розкрийте в чому виникає ілюзія сприйняття. Які їх основні види
70. Назвіть і розкрийте спільне і відмінне у сприйнятті та відчуттях.
71. Розкрийте гейрофізіологічні механізми сприйняття.
72. Поясніть в чому полягає тренування вестибулярної системи.
73. Розкрийте фізіологічне і психологічне значення смаку і запаху їжі для людини.
74. Розкрийте аномалії сприйняття смаку.
75. Поясніть вплив підпорогового сприйняття на несвідоме людини
76. Розкрийте чим є увага і які її основні властивості.
77. Розкрийте які основні психофізіологічні механізми і моделі (теорії) уваги.
78. Розкрийте теоретичні моделі уваги (модель фільтра Д. Бродмента, модель двохстадійної фільтрації А. Трейсмана, модель Дж. Дойч і Д. Дойч).
79. Розкрийте структури центральної нервової системи, що забезпечують мимовільну і довільну увагу.
80. Розкрийте які вікові особливості розвитку уваги.
81. Розкрийте які умови необхідні для виникнення і підтримки довільної, а які – для мимовільної уваги.
82. Розкрийте які існують фізіологічні методи вивчення уваги.
83. Розкрийте психофізіологічні концепції уваги.
84. Розкрийте психофізіологічні механізми пам'яті.
85. Розкрийте вікові зміни уваги і пам'яті.
86. Розкрийте роль міжпівкульної асиметрії в механізмах пам'яті.
87. Розкрийте основні психофізіологічні механізми і моделі (теорії) пам'яті.
88. Розкрийте основні етапи фіксації інформації в пам'яті (формування енграми; сортування і виділення нової інформації; довгострокове зберігання значущої інформації).
89. Охарактеризуйте послідовність процесу мовлення
90. Поясніть які основні психофізіологічні механізми мовлення. 36
91. Надайте характеристику системам у периферичних органах мовлення (енергетична система, генераторна система, резонаторна).
92. Поясніть основні функції мовлення (комунікативна, регулююча, програмуюча).
93. Поясніть чим є мислення як психофізіологічний процес.
94. Розкрийте розумові операції (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення і абстрагування).
95. Поясніть форми мислення (наочно-дієве, образне, абстрактно-логічне – індуктивне, дедуктивне).
96. Розкрийте науковий внесок П. Брока та К. Верніке в дослідженні мовлення.

97. Поясніть функціональну асиметрію мозку і особливості мисленнєвої діяльності.
98. Поясніть що таке вербальний і невербальний інтелект.
99. Поясніть значення параметрів швидкості і точності передачі інформації для характеристики біологічного інтелекту.
100. Розкрийте морфо-функціональні передумови інтелекту.
101. Поясніть мозкові центри мови. Мовні функції лівої півкулі.
102. Поясніть що являє собою свідомість людини.
103. Розкрийте які основні риси та види свідомості.
104. Розкрийте у чому полягає зміст основних теорій свідомості людини.
105. Розкрийте у чому полягають психофізіологічні механізми свідомості.
106. Поясніть які Ви знаєте нейронні механізми усвідомленого і неусвідомлюваного сприйняття.
107. Поясніть що означає поняття «ансамблева організація кори головного мозку» запропоноване Ф. Маунткаслем
108. Поясніть які основні ознаки (критерії) порушеної свідомості, притаманні усім варіантам розладів свідомості (за К. Ясперсом).
109. Надайте характеристику синдрому вимкненої свідомості.
110. Охарактеризуйте синдроми затьмареної свідомості.
111. Поясніть роль таламуса і ретикулярної формації в порушенні кори.
112. Розкрийте концепції світлої плями, прожектора, повторного входу і інформаційного синтезу.
113. Поясніть змінні стани свідомості: сомнабулізм, медитація, гіпноз, кома.
114. Розкрийте парapsихологічні феномени
115. Поясніть психофізіологічні механізми виникнення потреб.
116. Розкрийте види мотивацій, їх нейронні механізми.
117. Розкрийте фізіологічні теорії мотивацій. Теорія функціональних систем і мотивація.
118. Розкрийте які психофізіологічні процеси завжди супроводжується мотивація.
119. Розкрийте які структури мозку задіяні у мотиваційних станах.
120. Розкрийте що являють собою емоції і які їх основні характеристики.
121. Розкрийте у чому полягає зміст основних теорій емоцій.
122. Поясніть за якими індикаторами можна скласти судження щодо наявності, ступеня виявлення та знак у емоцій.
123. Розкрийте якими є види та функції емоцій.
124. Розкрийте які структури входять до складу лімбічної системи, і які за ними визнаються функції.
125. Поясніть як у формуванні і прояві емоцій виявляється функціональна асиметрія головного мозку.
126. . Розкрийте нейроанатомічні, нейрофізіологічні та нейрохімічні аспекти мотивації.
127. Дайте характеристику вегетативних реакцій емоційних станів
128. Розкрийте залежність характеру емоційних проявів від задоволення

потреби.

129. Розкрийте залежність емоційних проявів від стану вищої нервової діяльності, здоров'я та інших чинників.
130. Розкрийте поняття розладів емоційної сфери людини.
131. Розкрийте індивідуальні властивості та емоції з позицій концепції чотирьох мозкових структур П. Симонова.
 1. Дайте визначення функціональних станів. У чому полягають особливості психофізіологічного та комплексного підходу до визначення функціональних станів.
132. Розкрийте які показники використовуються для діагностики функціональних станів. Охарактеризуйте зворотний зв'язок в регуляції функціональних станів.
133. Надайте характеристику порушення синхронізації фізіологічних функцій (дисинхроз).
134. Розкрийте чим є сон людини і які його види існують.
135. Розкрийте У чому полягає сутність основних теорій сну.
136. Розкрийте яким є зміст і фізіологічні характеристики стадій сну.
137. Поясніть які особливості ритмів ЕЕГ у фазах швидкого та повільного сну.
138. Поясніть які фізіологічні зміни відбуваються під час сну.
139. Поясніть чому п'ята стадія сну називається парадоксальною.
140. Поясніть у чому полягають відмінності між швидким і повільним сном.
141. Поясніть чим є сновидіння.
142. Поясніть якою є потреба у сні на різних стадіях онтогенезу .
143. Поясніть яке функціональне значення сну.
144. Дайте характеристику дослідженням сну і сновидінь в психології і психофізіології.
145. Поясніть роль швидкого сну в забезпеченні інформаційних процесів мозку. психічну активність людини уві сні.
146. Розкрийте зміст та обсяг визначень «стрес», «еустрес», «дистрес» «стресор», «стресова реакція». Стадії розвитку стресу. Фізіологічні та психологічні стрес-чинники.
147. Поясніть в чому своєрідність психоемоційного стресу.
148. Поясніть які гормональні механізми забезпечують реакцію на стресогенну дію.
149. Поясніть за рахунок яких механізмів на другій стадії загального адаптаційного синдрому зростають захисні сили організму.
150. Поясніть зниження резистентності організму при тривалій дії стресора.
151. Назвіть основні захворювання, які розвиваються внаслідок стресу.
152. Поясніть статичний і динамічний аспект адаптації.
153. Розкрийте види адаптації. Біологічні ритми та адаптація. Проблеми адаптації до природного і соціального середовища.
154. Поясніть у чому полягає зміст адаптивності та адаптаційних можливостей людини.

155. Поясніть роль вегетативної нервової системи у формуванні стресу й боротьбі з ним.
156. Поясніть складові психофізіологічного резерву організму.
157. Поясніть особливості адаптації до екстремальних умов.
158. Розкрийте зовнішні способи корегування функціонального стану: суб'єктивну та об'єктивну оцінку функціонального стану.
159. Розкрийте прийоми саморегуляції функціонального стану: спеціальна дихальна гімнастика, м'язова релаксація, біологічний зворотній зв'язок, аутогенне тренування, медитація.

11. Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчанні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

- методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація, спостереження); практичні методи навчання (практична робота, виїзні заняття);
- методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний; традуктивний;
- методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий; дослідницький;
- інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою та відео метод; навчання з використанням технічних ресурсів; [інтерактивні методи](#); методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;
 - науково-дослідна робота;
 - самостійна робота.

12. Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: залік, іспит, стандартизовані тести, наскрізні та командні проекти, аналітичні звіти, реферати, есе, презентація власних досліджень, виконання практичних завдань на психолого-тренувальному комплексі, участь у тактико-спеціальних навчаннях.

13. Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою. Відповідність 100-бальної шкали оцінювання іншим шкалам оцінювання наведена в таблиці.

Таблиця відповідності 100-бальної шкали оцінювання іншим шкалам оцінювання

100-бальна шкала	Шкала ЄКТС	4-бальна шкала
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно

14. Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі: фронтального та індивідуального опитування, виконання письмових завдань, практичних завдань на смузї психологічної підготовки та навчально-тренувальному комплексі, проектної роботи тощо.

Підсумковий контроль проводиться у формі підсумкової модульної роботи, заліку та іспиту.

15. Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є: залік

Модуль 1 (розподіл балів)														Інди відуа льні завда ння	Підсу мкова модул ьна робот а	Залі к	Сума балів
Поточний контроль та самостійна робота																	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13					
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	4	T.T. 1-9 12	-	100	

Примітка: за виконання творчих робіт з навчальної дисципліни здобувачу можуть нараховуватися додаткові, заохочувальні бали. Сума заохочувальних балів не має перевищувати 20. Максимально можлива сума підсумкової оцінки з дисципліни (з урахуванням додаткових заохочувальних балів) – 100 балів. Види творчих робіт та критерії щодо їх оцінювання наведені у методичних вказівках до виконання індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» (розділ «Оцінювання творчих робіт»).

Поточний контроль проводиться на кожному семінарському (практичному) занятті. Він передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу).

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському (практичному) занятті у першому модулі дисципліни здійснюється в діапазоні від 0 до 3 балів:

3) бали – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено переконливу аргументацію.

2) бали – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, допущені незначні помилки.

1 бал – завдання виконане частково, допущені значні помилки.

0 балів – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, самостійність виконання. При виконанні практичних завдань оцінюється вміння правильно підібрати психодіагностичний комплекс, технології психологічної допомоги та вміння їх застосовувати на практиці.

Підсумкова модульна робота є складовою підсумкового контролю і здійснюється через проведення аудиторної письмової роботи під час проведення останнього семінарського заняття в межах окремого залікового модуля.

Кожен варіант підсумкової модульної роботи 1 складається з десяти тестових завдань та одного ситуаційного завдання. Відповіді на поставленні завдання повинні відображати вільне володіння обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні модульної роботи.

Підсумкова модульна робота 1 оцінюється в діапазоні від 0 до 12 балів: тестові завдання: вага одного правильно вирішеного тестового завдання становить 1 бал, максимальна кількість балів за правильне вирішення усіх тестових завдань становить 10 балів. Ситуаційне (творче) завдання: максимальна кількість балів за вирішення ситуаційного завдання становить 14 балів. При вирішенні даного завдання оцінюється особиста позиція на проблемну ситуацію (4 бали), самостійність її вирішення (4 бали) та творчий підхід (6 балів).

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання дисципліни. Здійснюється шляхом складання здобувачами за результатами вивчення першого модулю дисципліни – заліку, за результатами вивчення другого модулю – іспиту.

Кожен варіант підсумкового контролю складається з трьох завдань. Відповіді на поставленні завдання повинні відображати вільне володіння

обсягом матеріалу, передбаченим програмою, зокрема, вміти застосовувати його на практиці (у вигляді наведення власних прикладів, розв'язання психологічних ситуацій тощо), оцінювати факти, явища, вільно висловлювати власні думки, самостійно оцінювати різноманітні явища та факти, виявляючи особисту позицію що до них, вміло використовувати міжпредметні зв'язки.

Оцінювання самостійної роботи. Результати самостійної роботи спеціально не оцінюються, але виявляються під час діагностики знань з навчальної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни, засвоєний у процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль, передбачений робочим навчальним планом, разом з іншим навчальним матеріалом дисципліни і оцінюється за критеріями відповідного підсумкового контролю.

Оцінювання індивідуальних завдань здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, навчальних практик/практичних занять, контролюється під час модульного та підсумкового контролів. Оцінювання завдань індивідуальної роботи у першому модулі дисципліни здійснюється в діапазоні від 0 до 9 балів, у другому модулі – від 0 до 5 балів, і залежать від форми виконання індивідуального завдання, наприклад:

Реферат, доповідь: 3 бали – у роботі здобувачі правильно виокремили основні положення з різних джерел, логічно та структурно об'єднали їх, коротко проаналізували та зробили ґрунтовні узагальнюючі висновки. Дотримано усі вимоги щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що включає вітчизняні та іноземні літературні джерела;

2 бали – у роботі здобувачі в цілому правильно виокремили основні положення кожного з джерела, але не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Дотримано більшість вимог щодо структурної побудови роботи. Робота містить список використаної літератури, що складається лише з вітчизняних літературних джерел;

1 бал – у роботі здобувачі фрагментарно виокремили основні положення кожного з джерела, не зробили їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків. Не дотримано вимог щодо структурної побудови роботи. Список використаної літератури оформлений не вірно або відсутній;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Підготовка огляду певної наукової проблеми/аналізу ситуації:

5 балів – робота виконана у повному обсязі із чітким дотриманням визначеної структури. Робота містить ґрунтовний аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

4 бали – робота виконана у повному обсязі із дотриманням визначеної структури за виключенням деяких елементів. Робота містить аналіз, висновки та рекомендації з порушеної проблеми;

3 бали – робота виконана частково із дотриманням визначеної структури, що містить більшість необхідних елементів. Робота містить поверхневий аналіз, висновки та окремі рекомендації з порушеної проблеми;

2 бали – робота виконана частково. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, окремі висновки. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. Структура роботи недотримана. Робота містить поверхневий аналіз, висновки зроблені не вірно. Рекомендації з порушеної проблеми відсутні;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Есе: 3 бали – **здобувач** створює оригінальний за думкою та оформленням письмовий твір відповідно до навчальної ситуації; повно, вичерпно висвітлює тему; вправно формулює тезу; аналізує різні погляди на той самий предмет, наводить доречні аргументи, використовує набуту з різних джерел інформацію для розв'язання певних психологічних проблем; приклади переконливі, конкретизовані; цілісний, послідовний і несуперечливий розвиток думки (логічність і послідовність викладу); висновок відповідає запропонованій темі й органічно випливає зі сформульованої тези, аргументів і прикладів;

2 бали – **здобувач** самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст; формулює тезу, що відповідає запропонованій темі; загалом розкриває тему, висловлює основну думку; наводить доречні аргументи; висновок відповідає запропонованій темі; у роботі виявлені недоліки за двома показниками: тезу чітко не сформульовано, відсутність виразної особистісної позиції, належної її аргументації;

1 бал – побудований текст характеризується фрагментарністю; сформульована теза не відповідає запропонованій темі; наведені аргументи не є доречними; прикладів немає або вони не є доречними;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлено факти академічної недоброчесності.

Групова презентація: 3 бали – усі ідеї подані таким чином, що демонструють глибокі знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема презентації чітко визначена і добре розроблена. Презентація має зрозумілу і логічну структуру, організована. Дотримані прийняті норми культури презентації, автори творчо підійшли до її оформлення. Робота не переобтяжена текстом. Наявні гіперпосилання працюють коректно. Усі учасники групи беруть активну участь у висвітленні презентації;

2 бали – більша частина ідей подані таким чином, що демонструють значні знання здобувачів про предмет дослідження і здатність мислити логічно. Тема презентації доволі чітко визначена і задовільно розроблена. Презентація має зрозумілу і логічну структуру, у достатній мірі організована. Дотримані прийняті норми культури презентації. Робота дещо переобтяжена текстом, що ускладнює її сприйняття. Наявні гіперпосилання працюють. Переважна більшість учасників групи беруть участь у висвітленні презентації;

1 бал – більшість ідей у презентації виражені нечітко. Тема визначена нечітко і розроблена з помилками. Презентація має порушену структуру або взагалі її не має. Зустрічається багато порушень прийнятих норм культури проведення презентації. Окремі учасники групи або лише один з них може пояснити викладені ідеї;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної не доброчесності;

Проектна діяльність: 5 балів – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. Наявний творчий підхід до вирішення проблеми. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Обґрунтовано використано доцільні методи. Містяться відповідні висновки з якісними і кількісними даними. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач вільно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання;

4 бали – робота виконана у повному обсязі на актуальну та практично значущу тему. У роботі правильно визначено об'єкт та предмет дослідження. Доцільно використано методи. Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить необхідний ілюстраційний матеріал, доповідач орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з незначними помилками;

3 бали – робота виконана. У роботі визначено об'єкт та предмет дослідження, що потребують уточнення. Доцільно використано методи. Містяться відповідні висновки. Презентація проекту містить ілюстраційний матеріал, дещо перевантажений текстом, доповідач переважно орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з помилками.

2 бали – робота виконана частково. У роботі невірно визначено об'єкт та предмет дослідження. Використані методи переважно вжито доцільно. Містяться часткові висновки. Презентація проекту перевантажена текстом, доповідач слабо орієнтується у поданому матеріалі, відповідає на поставлені запитання з грубими помилками;

1 бал – робота виконана на рівні окремих фрагментів. У роботі невірно визначено об'єкт та предмет дослідження або вони відсутні. Використані методи недоцільні. Містяться часткові висновки. Презентація проекту відсутня, доповідач не орієнтується у поданому матеріалі;

0 балів – завдання не виконано або у роботі виявлені факти академічної не доброчесності.

16. Перелік завдань для підготовки до модульної контрольної роботи

1. Розкрийте у чому полягає психофізіологічна проблема.
2. Поясніть психофізіологічні особливості адаптації до екстремальних умов.
3. Розкрийте психофізіологічні механізми прийомів саморегуляції функціональних станів: спеціальної дихальної гімнастики, м'язової релаксації, біологічного зворотного зв'язку, аутогенного тренування, медитації.
4. Розкрийте які показники серцево-судинної системи можуть використовуватись у психофізіологічних дослідженнях.
5. Розкрийте компоненти теорії функціональних систем П.К. Анохіна.
6. Розкрийте зміст та обсяг понять «стрес» і «дистрес».
7. Розкрийте механізм утворення умовних рефлексів.
8. Розкрийте механізм дії динамічного стереотипу
9. Розкрийте поняття розладів емоційної сфери людини.
10. Розкрийте структурні компоненти системи зору.
11. Розкрийте якими є види та функції емоцій.
12. Розкрийте поняттєве поле однієї з теоретичних моделей уваги (модель фільтра Д. Бродмента, модель двохстадійної фільтрації А. Трейсмана, модель Дж. Дойч і Д. Дойч).
13. Розкрийте психофізіологічні методи управління увагою під час проведення заняття
14. Поясніть психофізіологічні механізми змінених станів свідомості під час медитації, гіпнозу, в комі.
15. Поясніть психофізіологічні механізми виникнення потреб
16. Розкрийте психофізіологічні особливості розумових операцій (аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення і абстрагування)
17. Поясніть різницю вербального та невербального інтелекту мовою психофізіології
18. Розкрийте яке місце займає у свідомості біодинамічна тканина
19. Охарактеризуйте варіанти рішення психофізіологічної проблеми
20. Розкрийте основні положення теорії функціональних систем П.К. Анохіна
21. Перелічіть та поясніть основні принципи рефлекторної теорії.
22. Розкрийте методи вивчення умовних рефлексів.
23. Розкрийте фізіологічні теорії мотивацій. Теорія функціональних систем і мотивація.
24. Поясніть особливості адаптації до екстремальних умов.

18. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних завдань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Беззастережне дотримання під час занять правил безпеки, вимог охорони праці, санітарно-гігієнічних норм та протиепідемічних заходів.

3. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

4. Здобувачі освіти мають право на визнання результатів навчання з дисципліни, набутих у неформальній та/або інформальній освіті.

5. Здобувачі освіти мають право на оскарження результатів підсумкового контролю з дисципліни або процедури його проведення.

6. Здобувачі освіти мають право на самостійний вибір форм і проблематики індивідуальних завдань.

7. При виконанні індивідуальної роботи здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись політики академічної доброчесності. У разі виявлення фактів порушення політики здобувачі несуть персональну відповідальність згідно із законодавством України та нормативними документами НУЦЗ України.

9. Рекомендовані джерела інформації

Нормативні документи

1. Стандарт вищої освіти України із галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 «Психологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 565.

2. Освітньо-професійна програма «Екстремальна та кризова психологія» підготовки здобувача на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки». Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля НУЦЗ України.

Базова література

1. Галян І. Психофізіологія: словник основних понять / І. Галян. – Дрогобич, 2018. – 68 с.
2. Грибенюк Г. С. Практикум-завдання з дисципліни «Психофізіологія». Черкаси : ЧПБ, 2024. 30 с.
3. Грибенюк Г.С. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з навчальної дисципліни «Психофізіологія» / Г.С. Грибенюк. – Черкаси : ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2024. – 11 с.
4. 20. Грибенюк Г.С. Методичні вказівки з організації самостійної роботи з

- навчальної дисципліни «Психофізіологія» / Г.С. Грибенюк. – Черкаси : ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2024. – 58 с.
5. Дегтяренко Т.В., Ковиліна В.Г. Психофізіологія розвитку / Т.В. Дегтяренко, В.Г. Ковиліна. – К.: УАІД «Рада», 2022. – 327 с.
 6. Психофізіологічні закономірності життєстійкості фахівців соціономічних професій : монографія / за ред. О. М. Кокуна. Київ – Львів, 2021. 236 с.
 7. Кліменко І.В. Психологічні засади професійної підготовки поліцейських : монографія. Харків : Фоліо, 2018. 424 с.
 8. Кокурн О.М. Оптимізація адаптаційних можливостей людини: психофізіологічний аспект забезпечення діяльності: Монографія / О.М. Кокурн. – К.: Міленіум, 2004. – 265 с.
 9. Кокурн О.М. Психофізіологічне забезпечення становлення фахівця у професіях типу «людина-людина» / О.М. Кокурн. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. – 266 с.
 10. Кокурн О.М. Психофізіологія. Навчальний посібник / О.М. Кокурн. – К: Центр навчальної літератури, 2006. – 184 с.
 11. Конспекти лекцій до курсу “Психофізіологія” Частина І. – Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2015. – 120 с.
 12. Корольчук М. С, Крайнюк В. М. Теорія і практика професійного психологічного відбору / - М. С. Корольчук, В. М. Крайнюк. –К.: Ніка-Центр, 2006–536с.
 13. Кузів О.Є. Психофізіологія: курс лекцій. – Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. – 194 с
 14. Кучковський О.М. Великий практикум з фізіології людини і тварин: основи психофізіології: лабораторний практикум для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» спеціальності «Біологія» / О.М. Кучковський. – Запоріжжя: ЗНУ, 2016. – 144 с.
 15. Лефтеров В.О., Психологія: в схемах, таблицях, коментарях / О.В. Крюкова, В.О. Лефтеров. – Донецьк; ДонНУ, 2009. – 198 с.
 16. Макарчук М. Ю., Куценко, Т. В., Кравченко В.І., Данилов С.А. Психофізіологія: навчальний посібник / М. Ю. Макарчук, Т. В. Куценко, В.І. Кравченко, С.А.Данилов – К. : ООО «Інтерсервіс», 2011. – 329 с.
 17. Наказ МВС України від 17.12.2015 № 1583 «Про затвердження Порядку психофізіологічного обстеження кандидатів на службу в поліції та Порядку обстеження на предмет виявлення алкогольної, наркотичної та токсичної залежності кандидатів на службу в поліції»
 18. Наугольник Л. Б. Психологія стресу: підручник / Л. Б. Наугольник. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 324 с
 19. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF> (дата звернення: 18.05. 2024).
 20. Про академічну доброчесність : Закон України від 8 січня 2024 р. № 103920. URL : <https://www.rada.gov.ua/news/razom/250463.html> (дата звернення: 16. 06. 2024).

21. Філіппов М.М. Психофізіологія людини / М.М. Філіппов. – К. : МАУП, 2003. – 136 с.

Допоміжна:

1. Данилова Н. Н. Психофізіологія: / Н. Н. Данилова. — М.: Аспект Пресс, 2012.— 368 с.
2. Комісова Т.Є., Мамотенко А.В. Конспекти лекцій до курсу “Психофізіологія” Частина І. / Т.Є. Комісова, А.В. Мамотенко. – Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2015. – 120 с.
3. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах / Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2017. – 505 с.
4. Кокун Олег, Пішко Ірина Особливості динаміки психофізіологічного стану військовослужбовців впродовж шести місяців виконання завдань у районі АТО // Психологічне здоров'я /. – Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. – Випуск 1. – 152 с
5. Оцінювання психофізіологічних станів у спорті : монографія / Георгій Коробейніков, Євген Приступа, Леся Коробейнікова, Юрій Бріскін. – Л. : ЛДУФК, 2013. – 312 с.
6. Приходько І.І. Професійний психологічний відбір майбутніх офіцерів внутрішніх військ МВС України: Монографія. – Х.: Акад. ВВ МВС України, 2008. – 190 с.
7. Федик О.В. Психофізіологія: матеріали для самопідготовки до семінарських занять для студентів спеціальності «Психологія»/Редагування та упорядкування О.В.Федик. – Івано-Франківськ, 2019–123 с

Інформаційні ресурси

1. Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної Академії педагогічних наук України – Режим доступу: <http://psychology-naes-ua.institute/info/264/>
2. Види програм для аналізу даних анкети – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch.v=SfmpTQ_5YaI
3. Oxford Department of Experimental Psychology – Режим доступу: <https://www.psy.ox.ac.uk/>
4. Scientific American – Режим доступу: <https://www.scientificamerican.com/>
5. Frontiers Psychology – Режим доступу: [https://translate.google.com/.hl=uk&sl=en&tl=uk&text=The%20aim%20of%](https://translate.google.com/.hl=uk&sl=en&tl=uk&text=The%20aim%20of%20)
6. Відеозаписи лекцій фахівців різних галузей – Режим доступу: <http://univertv.ru/video/psihologiya/psihofiziologiya/.mark=science1>

7. National Library of Medicine Пошук наукових публікацій
англійською – Режим доступу: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/>

Розробник:

професор кафедри психології

діяльності в особливих умовах

доктор психологічних наук, професор

Геннадій ГРИБЕНЮК